

Nadnárodní firmy

A stylized world map in shades of blue and grey, serving as a background for the slide. The map shows the outlines of continents and countries.

- původní název: Multinational Enterprise (MNE)
- později: Multinational Corporation (MNC, multinational = mnohonárodní)
- současné označení: Transnational Corporation (TNC, označení Komise OSN pro nadnárodní společnosti - The UN Commission on Transnational Corporations; mnohonárodní společnosti, které často ztrácejí svou národní identitu)
- Nadnárodní firmy jsou akciové a jiné podniky zahrnující **mateřskou společnost** a **zahraniční filiálky**.

Transnacionální korporace

Mateřská firma je podnik kontrolující aktiva ostatních jednotek umístěných mimo domácí zemi, většinou prostřednictvím určitého podílu na akciovém kapitálu těchto firem:

- minimální hranice je **vlastnictví 10%** akcií nebo rozhodovacích hlasů v akciové společnosti, popřípadě 10% aktiv ve společnosti, která není akciovou

Zahraniční filiálky jsou podniky, kde mateřská společnost sídlí v jiné zemi vlastní alespoň 10%ní podíl umožňující dosahovat trvalého vlivu ve vedení podniku. Mohou být pod kontrolou:

- finanční (majoritní podíl kapitálu)
- manažerskou (smlouva o správě filiálky)
- technologickou (transfer technologie)

Transnacionální korporace

- **Dceřiná společnost:**

- mateřská společnost drží více než 50 % oprávněných hlasů a má právo jmenovat nebo propustit většinu členů správy, vedení nebo dozorčího orgánu.
- dceřiná společnost je samostatný právní subjekt s plnou právní subjektivitou, není vnitřním organizačním článkem mateřské společnosti,
- má obvykle jiný název než mateřská společnost.

- **Společnost přidružená:**

- mateřská společnost vlastní více než 10% a méně než 50% hlasů v zahraniční akciové společnosti

- **Zahraníční pobočka:**

- 100% vlastněná trvalá zastoupení nebo kanceláře přímého investora.
- stejný název jako mateřská společnost, nemá právní subjektivitu
- dílčí část v organizaci multinacionální společnosti, má omezenou rozhodovací pravomoc,
- její bilance je součástí celkové bilance mateřské společnosti - propojenost účetnictví

Transnacionální korporace - důvody

- **Hledání levnějších vstupů** – cílem je zde především snaha o dosažení nižších výrobních nákladů z důvodu levnější pracovní síly a efektivnější výroby
- **Diverzifikace rizika** – rozložení podnikání do více různých států umožňuje společnosti zůstat solventní v případě, kdy dceřiná společnost v určitém státě vykazuje dočasnou ztrátu
- **Snaha vyhnout se obchodním a celním omezením** – rozhodování o umístění pobočky v zahraničí v závislosti na tarifních a netarifních opatřeních konkrétního státu
- **Konkurenční tlaky** – přesun části výroby do jiné země, pokud je v domácím prostředí konkurence příliš vysoká
- **Daně** – snížení cen a utlumení výroby v zemích, kde je vysoké daňové zatížení a přesun výroby nebo zvýšení cen v zemi, kde jsou daně nižší, může pro společnosti znamenat snížení celkového daňového zatížení
- **Míra nezaměstnanosti** – i při nižší míře nezaměstnanosti jsou nadnárodní korporace často schopny nabídnout kvalitním pracovníkům a odborníkům lepší platební podmínky a sociální výhody než národní podniky
- **Poptávka zákazníků**
- **Formy podnikání**
- **Politická stabilita**

Transnacionální korporace – pozitivní projevy

Podle empirických analýz vynikají TNC zejména v následujících aktivitách:

- vyšší intenzita výdajů na výzkum a vývoj a vyšší patentová aktivita
- vyšší intenzita výdajů na produktovou diferenciaci (marketing)
- vyšší podíl nevýrobních zaměstnanců jako jsou vědečtí, techničtí či řídicí pracovníci na celkové zaměstnanost
- vyšší podíl nehmotných aktiv na celkové hodnotě podniku
- vyšší vývozní výkonnost a dovozní náročnost
- vyšší výnosy z rozsahu na úrovni celé firmy
- nižší výnosy z rozsahu na úrovni jednotlivých výrobních závodů

Transnacionální korporace – negativní projevy

Podle empirických analýz souvisí s činností transnacionálních korporací tyto negativní projevy:

- lobbovací síla
- specifické možnosti boje s konkurencí
- daňové optimalizace
- úspory z rozsahu
- politická síla

Transnacionální korporace – pozitivní dopady na hostitelské země

- dopady na trh práce, zaměstnanost a mzdy
- šíření technologií a přenos znalostí
- dopady na platební bilanci
- vlivy na konkurenční prostředí ve státě
- dopady na místní obchodní činnost
- nové příležitosti a zahraniční obchod

Transnacionální korporace – negativní dopady na hostitelské země

- šíření technologií a přenos znalostí
- dopady na trh práce, zaměstnanost a mzdy
- znečištění životního prostředí
- vlivy na konkurenční prostředí ve státě
- dopady na platební bilanci
- dopady na místní obchodní činnost

Top 10 Largest Companies in 2022 by Market Capitalization^a

Rank	Company	Country/Territory	Sector	Market Value (\$ Bil.)
1	Apple	U.S.	Technology	2,508
2	Saudi Aramco	Saudi Arabia	Energy	2,170
3	Microsoft	U.S.	Technology	1,910
4	Alphabet	U.S.	Technology	1,412
5	Amazon	U.S.	Technology	1,298
6	Tesla	U.S.	Technology	847
7	Berkshire Hathaway	U.S.	Financial	612
8	UnitedHealth	U.S.	Consumer Services	483
9	Meta	U.S.	Technology	431
10	Johnson & Johnson	U.S.	Consumer Services	428

^aAs of September 2, 2022.

Top 10 of the 2022 Forbes Global 2000^a

Rank	Company	Country	Revenues (\$ Bil.)	Profits (\$ Bil.)	Assets (\$ Bil.)	Market Value (\$ Bil.)
1	Berkshire Hathaway	United States	276	90	959	741
2	ICBC	China	208	54	5,519	214
3	Saudi Aramco	Saudi Arabia	400	105	576	2,292
4	JPMorgan Chase	United States	125	42	3,955	374
5	China Construction Bank	China	202	47	4,747	181
6	Amazon	United States	470	33	421	1,468
7	Apple	United States	379	101	381	2,640
8	Agricultural Bank of China	China	181	37	4,561	133
9	Bank of America	United States	87	31	3,238	303
10	Toyota Motor	Japan	282	28	552	238

^aData as of April 22, 2022.

Spotřebitelská volba?

Daňové ráje

- Jedná se o stát, který nabízí firmám velmi příznivé daňové sazby a zaručuje jistou diskrétnost, tedy možnost skrývat příjmy.
- S daňovými ráji souvisí také praktika "**přelévání zisků**". V nejjednodušším případě se jedná o jednoduché účtování například manažerských nebo reklamních služeb z firmy sídlící na karibském ostrově její dceřiné společnosti třeba se sídlem v Česku. Tuzemská firma si tím snižuje zisk, který se přelévá do daňového ráje, čímž ušetří na odvodech státu. Její používání je však v mnoha případech na hraně zákona, především pokud se jedná o fiktivní služby.

Nejvýhodnější daňové ráje pro firmy

- **Index korporátního daňového ráje** sleduje dvě hlediska.
- **Prvním** jsou legislativní možnosti, jak odvést co nejméně peněz státu na dani – srovnává například oficiální daňové sazby s těmi, které jsou reálně dosažitelné různými úlevami, nebo využitelné díry v zákonech.
- **Druhým kritériem** je, jak často jsou konkrétní jurisdikce nadnárodními společnostmi využívány. Index vychází z dat Mezinárodního měnového fondu o objemu přímých zahraničních investic.

Index korporátního daňového ráje

1	Britské Panenské ostrovy	2534
2	Bermudy	2534
3	Kajmanské ostrovy	2534
4	Nizozemsko	2391
5	Švýcarsko	1875
6	Lucembursko	1795
7	Jersey	1541
8	Singapur	1489
9	Bahamy	1378
10	Hongkong	1372
11	Irsko	1363
12	Spojené arabské emiráty	1245
13	Velká Británie	1068
14	Mauricius	950
15	Guernsey	891
16	Belgie	822
17	ostrov Man	804
18	Kypr	698
19	Čína	659
20	Maďarsko	561

Tučně jsou vyznačena britská zámořská území nebo země Commonwealthu.

Ráje s nulovou sazbou či možností minimální sazby

	Oficiální sazba daně	Reálně dosažitelná sazba daně
Britské Panenské ostrovy	0	0
Bermudy	0	0
Kajmanské ostrovy	0	0
Nizozemsko	25	2,44
Švýcarsko	21,1	2,61
Lucembursko	26,01	0,3
Jersey	0	0
Singapur	17	0
Bahamy	0	0
Hongkong	16,5	0

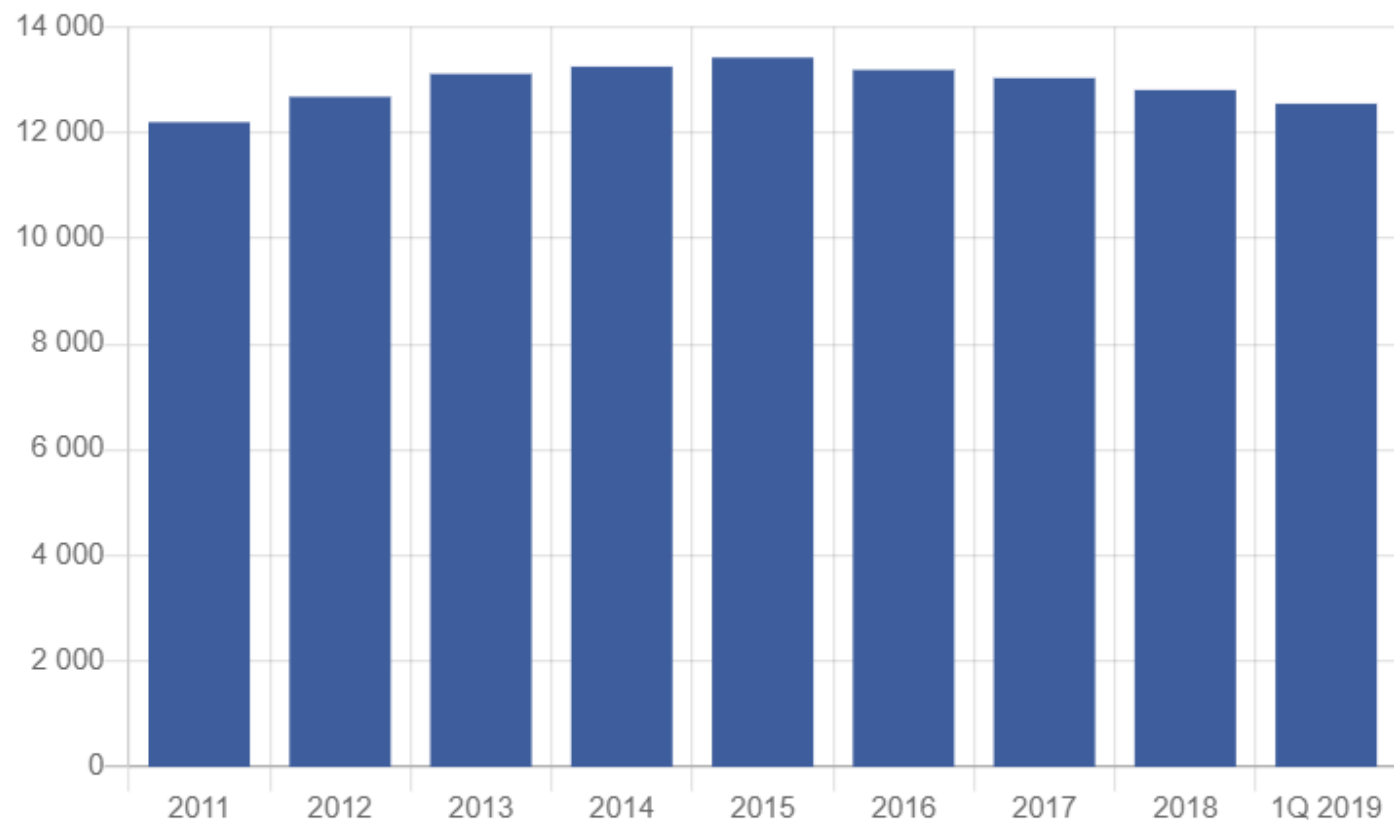
Státy na černé listině Evropské unie

- Americká Samoa
- Belize
- Guam
- Samoa
- Trinidad a Tobago
- Americké Panenské ostrovy
- Dominika
- Fidži
- Marshallovy ostrovy
- Omán
- Spojené arabské emiráty
- Vanuatu

Zdroj: Bisnode, Tax Justice Network, Mendelova univerzita v Brně, EU

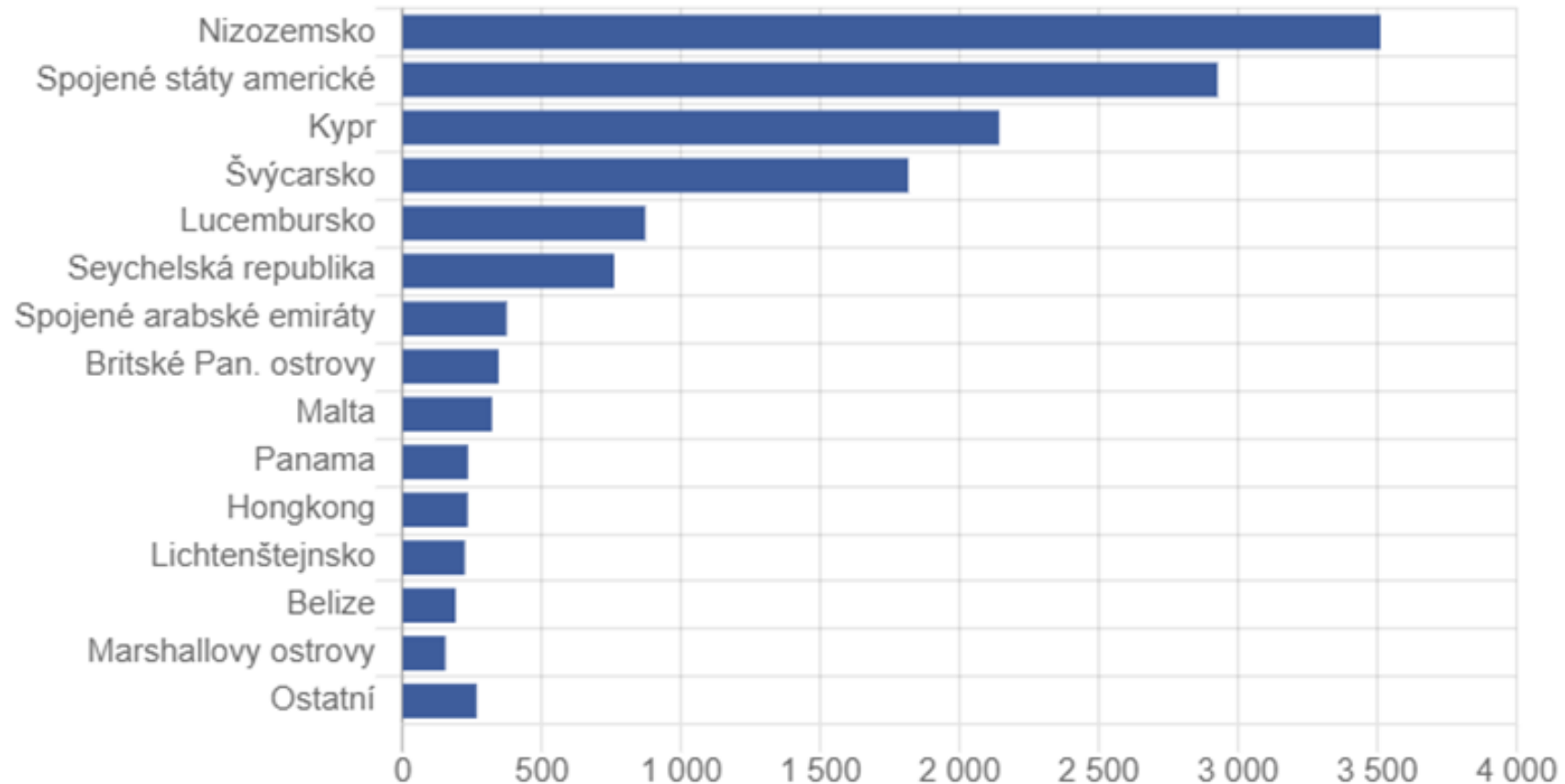
Vlastnictví českých společností firmami v daňových rájích

počet firem

Sídla matek českých firem

(stav k 1. čtvrtletí 2019, počet firem)

Daňové ráje

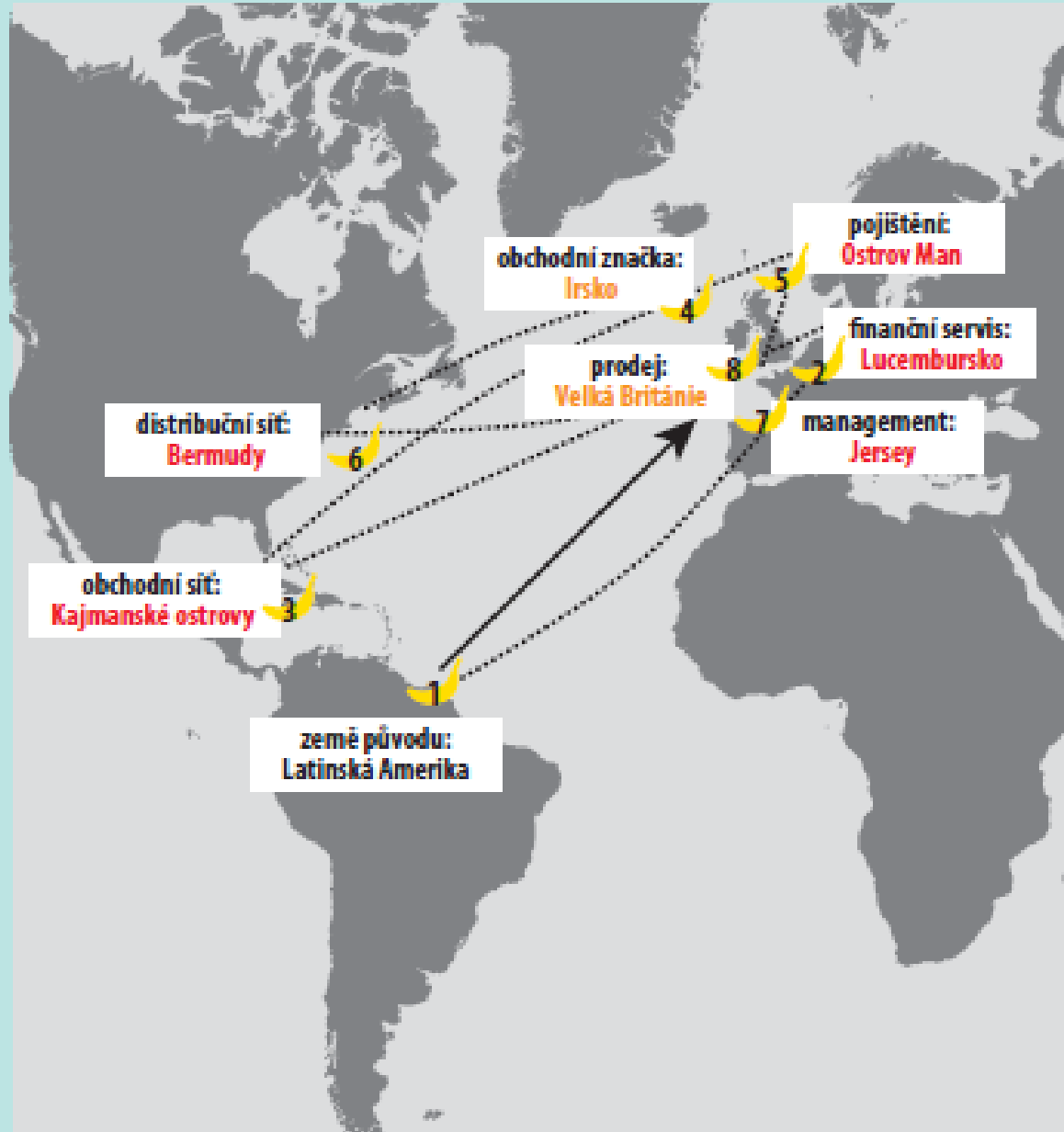
- Až **600 miliard dolarů** podle odhadů ročně ušetří nadnárodní firmy.
- **5,9 miliardy korun** by podle studie Mendelovy univerzity v Brně (2018) České republice přineslo, kdyby firmy alespoň v rámci Evropské unie danily příjmy podle toho, kde skutečně vznikají.
- Ráje, kde **přibylo nejvíce českých firem** (změna mezi lety 2011 a 2018)
 - Kypr +451
 - Seychelská republika +351
 - Spojené státy americké +299
- Odkud **české firmy nejvíce odchází** (změna mezi lety 2011 a 2018)
 - Nizozemsko -864
 - Lucembursko -305
 - Britské Pan. Ostrovy -83

Cesta banánu

----- putování banánu na papíře

———— putování banánu ve skutečnosti

Putování banánu

- Společnosti generují **48 % svých výnosů** v daňových rájích, čímž minimalizují zaplacenou daň.
- Ze zemí, v nichž se banány konzumují pochází 40 % uváděných výnosů
- Produčtenské země generují 12 % výnosů.
- 80 % ceny banánů tvoří transakce mezi daňovými ráji a pouze 20 % tvoří náklady v zemi původu.

Finanční tajemství

- **Index finančního tajemství (FSI, anglicky Financial Secrecy Index)** ukazuje, nakolik jednotlivé země umožňují, aby firmy či jednotlivci skrývali svoji identitu, anebo skryli své finanční prostředky před finančními úřady či policií.
- „Země finančního tajemství“ (secrecy jurisdictions) na seznamu FSI jsou charakteristické vysokou mírou ochrany údajů bankovních klientů, umožňují anonymní vlastnictví firem nebo nejsou ochotny spolupracovat s ostatními zeměmi v oblasti daní a financí (např. prostřednictvím výměny informací).

Finanční tajemství

- **Skóre tajemství** představuje kvalitativní část indexu. Je založeno na posouzení konkrétních praktik, zákonů a dalších regulací ve finanční oblasti. V rámci této části je hodnoceno 49 jednotlivých indikátorů v 15 skupinách (např. bankovní tajemství, výměna informací a podobně). Čím vyšší je skóre v této oblasti, tím vyšší míru finančního tajemství daná země nabízí.
- **Skóre velikosti** je založeno na kvantitativním hodnocení zemí. Jde o posouzení, jak velký podíl z celkového globálního objemu finančních služeb připadá na danou zemi. Neexistují přesné statistiky, tato část indexu tak vychází z odhadu exportu finančních služeb. Čím vyšší je skóre velikosti, tím významnějším poskytovatelem finančních služeb je daný stát.

Pořadí	Jurisdikce	Skóre tajemství (Secrecy score)	Skóre velikosti (Global scale Weight)	Index finančního tajemství (Financial Se- crecy index)
1	Švýcarsko	78.4	0.04915570	1765
2	Lucembursko	66.53	0.12049480	1454
3	Hongkong	71.73	0.04205570	1283
4	Kajmanské ostrovy	69.93	0.04693710	1234
5	Singapur	70.33	0.04280120	1217
6	Spojené státy americké	58.4	0.22585800	1213
7	Libanon	78.87	0.00354200	748
8	Německo	59.47	0.04325970	738
9	Jersey	75.4	0.00263010	592
10	Japonsko	60.83	0.01184560	513
11	Panama	73.4	0.00189800	490
12	Malajsie	79.53	0.00082450	472
13	Bahrajn	72.3	0.00181690	461
14	Bermudy	79.87	0.00061110	432
15	Guernsey	67.4	0.00256930	419

Finanční tajemství

	Česká republika	Švýcarsko	Lucembursko	Hongkong	Kajmanské ostrovy	Singapur
Index finančního tajemství (Financial Secrecy Index, FSI)	67	1765	1454	1283	1234	1217
Skóre tajemství (Secrecy score)	47.73	78.4	66.53	71.73	69.93	70.33
Skóre velikosti (Global Scale Weight)	0.023683	0.049156	0.120495	0.042056	0.046937	0.042801
Bankovní tajemství (Bank Secrecy)	0.5	0.37	0.3	0.44	0.5	0.36

Globální daň pro nadnárodní firmy

- Dne 8. října 2021 dosáhlo téměř 140 zemí účastnících se inkluzivního rámce OECD/G20 pro řešení eroze základu daně a přesouvání zisku (BEPS) historické dohody o mezinárodní daňové reformě a jejím podrobném prováděcím plánu.
- **Minimální sazba** daně ze zisků velkých nadnárodních i domácích skupin nebo společností s celkovým ročním obratem nejméně 750 milionů eur nebude smět klesnout pod **15 procent**.

Globální daň pro nadnárodní firmy

- **Globální dohoda, jak danit zisky velkých nadnárodních korporací**

<https://www.businessinfo.cz/clanky/globalni-dohoda-jak-danit-zisky-velkych-nadnarodnich-korporaci/#:~:text=Minim%C3%A1ln%C3%AD%20sazba%20dan%C4%9B%20bude%2015,obratem%20nad%20750%20milion%C5%AF%20eur>

- **Evropský parlament** podpořil globální minimální sazbu daně z příjmu právnických osob

<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/economy/20220506STO29019/parlament-podporil-globalni-minimalni-sazbu-dane-z-prijmu-pravnickyh-osob>

- **Globální zdanění** nadnárodních korporací by EU mohlo přinést více než bilion korun ročně, tvrdí studie

<https://euractiv.cz/section/ekonomika/news/globalni-zdaneni-nadnarodnich-korporaci-by-eu-mohlo-prinest-vice-nez-bilion-korun-rocne-tvrdi-studie/>